

Petitia vera aneb pravota radost

ŘÍJEN 2018

Uvnitř naleznete:

- Poslání Třetího františkánského řádu
- Okénko otázek a odpovědí
- Česlav Křížala OFM, bratr asistent té pravé radosti

„Slova, která jsi mi dal, dal jsem jim a oni je přijali a vpravdě uvěřili, že jsem vyšel od Tebe, a poznali, že jsi mě poslal.“

Řehole SFŘ - Předmluva - O těch, kteří konají pokání

Poslání Třetího františkánského řádu (3)

V předchozích člancích o poslání Třetího františkánského řádu jsme ukázali, jak terciáři podle milosti svého povolání, jsou povoláni bránit evangelium.

Tedy jeden ze základních zákonů taktické obrany je velmi dobře poznat nepřítele, než začne boj.

Nepřítel Kristova evangelia je mnoho. Ale pomineme-li bandu viditelných nepřátel, kteří jsou z masa a krve, kteří jsou slabí a křehcí jako my, pak musíme věnovat pozornost dalším nepřítelům, kteří jsou neskonale hroznější. V tomto smyslu praví apoštol Pavel: „Vedeme přece zápas – praví – ne proti lidem z masa a krve a tudíž zranitelným, jako my, ale proti mocným duchům, proti knížatům, mocnostem a panstvům tohoto světa temnoty.“ (Ef 6,12)

Vskutku díky víře víme, že Syn Boží se stal člověkem, aby potřel satanovo království. Toto království, které mezi lidmi začalo hříchem Adamovým a skončí hříchem posledního hříšníka, není viditelným královstvím, ale nachází se uvnitř člověka, pokud na duši nosí těžký hřích. Celému světu zlých vládne satan a v tomto smyslu se o něm praví, že vládne světu, tj. světu zlých. A jsme povoláni, abychom bojovali proti tomuto největšímu nepříteli Kristova evangelia.

Ale podívejme se blíže na to, kdo je tento náš nepřítel. Božský Vykupitel ho nazval: *Fortis armatus*¹, tj. ozbrojený silák. Lucifer však není sám, jsou s ním další vzbouření duchové – jejich počet je velký. Jednoho dne Vykupitel donutil jednoho z těchto duchů, aby ústy posedlého vyjevil své jméno. A nečistý duch pravil: „Mé jméno je legie“, tj. vojsko. Evangelium to potvrzuje, když praví, že takto odpověděl, protože mnoho démonů vstoupilo do posedlého. Ale nebyl to jen ten jeden duch, byli v něm všichni duchové temnot. Tito vzbouření duchové, i když při své zradě ztratili všechny dary milosti, přesto jim zůstala celá jejich přirozenost se všemi podivuhodnými dary. Jsou vysoce inteligentní, jejich vůle je nanejvýš silná, síla jejich jednání odpovídá možnostem jejich mysli i žáru a pevnosti jejich vůle. I s těmito přirozenými dary už nejsou šťastní, ale umějí je dobře používat ke škodě lidí. Znají dobře lidský rod, který je povolán k tomu, aby přijal nekonečné dobro, o které se lidé sami dobrovolně připravili.

Tak ve svém velkém poznání a v žáru své vůle, která je nanejvýš zvrácená, se rozněcují věčnou nenávistí proti člověku a všem jim jde o naši zkázu.

Po těchto úvahách je dobře patrné, jak pravdivé je, když se o satanovi praví, že je ozbrojený silák. To je tedy první a hlavní nepřítel evangelia, před kterým jsme povoláni ho bránit.

Ale jakými zbraněmi bychom mohli čelit tak silnému nepříteli? Duchovními a nadpřirozenými zbraněmi, jelikož nepřítel je pouhý duch, který je mnohem vyšší než naše přirozenost. „Buďte silní, bratři – říká apoštol Pavel – a hledejte odvahu v našem Pánu Ježíši Kristu a v jeho všemohoucnosti“ (Ef 6,10). Ale jakými prostředky se spojíme s Kristem Vykupitelem? Vírou, nadějí a láskou.

Vírou v Krista vzdáváme Bohu slavnostní hold a tento úkon poddání se autoritě Boha, který k nám promluvil, poráží pýchu satana, který zhřešil právě pýchou. V naději se duše pozvedá a povznáší se až k Bohu a nebojí se útoků nepřítele. Ale nejvíc se satan bojí naší lásky. Nejde o jakoukoliv lásku, ale o lásku přátelskou, při níž jedno srdce chce dobro druhého, pročež se jeden stává cílem druhého a ze dvou srdcí se stává srdce jediné.

A pokud je toto pravdou mezi lidmi, pak ještě mnohem více mezi Bohem a člověkem, neboť Bůh je dobro, které se nekonečně sdílí. „Kdokoliv mě miluje – říká Božský Vykupitel – bude zachovávat mé slovo a můj Otec ho bude milovat, a přijdeme k němu a učiníme si u něho příbytek (Jan XIV)².

¹ Lk 11,21.

² Citace z evangelia se týká Jana 14,23.

Pokud satan zjistí, že jsme takto spojeni s Kristem, uvidí, že jeho království v nás bylo zničeno. Proto se musíme stále více spojovat s Kristem a s jeho evangeliem vírou, která se projevuje láskou, a tehdy Kristova milost bude stále hojná v naší duši. Tak budeme stále strašnější pro nepřátele Boží, v sobě samých budeme stále více bránit evangelium Kristovo proti satanovi, který se tak bude cítit ponížený a poražený. Písmo totiž praví: „Postavte se ďáblu a uteče od vás“.

Ale kromě těchto povzbudivých důvodů, které jsou vlastní každému věřícímu, my, duchovní synové svatého Františka, máme ještě další, které ještě více potvrzují naše poslání obránců Kristova evangelia. Náš otec a zakladatel se zvláštním způsobem podílel na vykoupení, když na svém smrtelném těle nesl rány Kristovy. A společné dobro patří otci i synům. Když nás zvláštní zbožná úcta spojuje s naším serafinským otcem a zakladatelem, také nám, jako svým synům a dcerám, dává účast na Kristově milosti, na níž měl tak velký podíl. Tak satan přirozeně uvidí, že v nás dále žije, jako v odraženém světle obraz svatého Františka z Assisi, ba i obraz Krista Vykupitele. A tak tímto způsobem budeme strašnější pro nepřátele každého dobra, milost evangelia v nás o to slavněji zvítězí, a tak se znovu skutkem potvrdí, že František je i se svými syny obráncem evangelia.

br. L. M. Or. Min. Cap.

(Bollettino del Terz'Ordine Franciscano, aprile 1908, 123 - 125)

Z italštiny přeložil br. Bonaventura Jiří Štivar OFM Cap.

Poslání Třetího františkánského řádu (4)

Zbraně křesťanského vojska jsou pravda a spravedlnost, jelikož evangelium směřuje k osvojení si dober neviditelných, které přesahují všechny smysly. Synové a dcery Třetího františkánského řádu, jako ti, kdo jsou povoláni, aby slíbili, že budou více žít evangelní svatostí, mají více než ostatní křesťané používat tyto zbraně.

V našem článku z dubna o poslání Třetího františkánského řádu jsme poukázali na tři teologální ctnosti – víru, naději a lásku – jako na velmi mocné zbraně proti satanovi. Ale apoštol Pavel se s tím nespokojil. Kus po kuse ukazuje všechny zbraně, které máme proti tomuto nepříteli použít. „Je vhodné – praví – abychom se ozbrojili celí, abychom byli obrnění od hlavy až k patě, jelikož nepřátelé, proti nimž máme bojovat, jsou velmi mocní duchové“ (Ef VI).

Apoštol používá symboliku vojenské výzbroje své doby a připomíná vojenský pás, pancíř, který chránil hrud', vojenskou obuv, helmu, štít a meč. Pravda, praví apoštol, má pro nás být vojenským opaskem, spravedlnost jako pancíř, připravenost a odhodlanost vyznávat evangelium a bojovat za něj má být obutí, které bude chránit naše nohy, naším štítem pak víra, křesťanská naděje naší přilbou a slovo Boží mečem.

Je vhodné, abychom se podívali blíže na tuto apoštolovu nauku, jestli opravdu toužíme po tom, abychom naplnili své poslání obránců evangelia. V tomto článku nebudeme moci rozebrat celou tuto zbroj. Zde pojednáme jen o jedné, a to o *pravdě*. Podle apoštola jde o první část výzbroje.

Kdo vezme v úvahu lidskou přirozenost zkaženou prvotním hříchem, snadno pochopí, s jakou moudrostí nám svatý Pavel nejprve připomíná tuto zbroj pravdy. Tou si podle jeho rady máme opásat boky a bedra.

Je jasné, že boky a bedra je nám připomínána nejen obecná žádostivost, neboli neuspořádanost smyslů, ale především to, čemu říkáme žádostivost těla. „Má bedra jsou plná podvodů“ (Žl. XXXVII³), vyznával o sobě David po svých pádech. Toto pokorné Davidovo vyznání může vzít za své každý člověk, stejně jako další, které pak hned přidává tentýž kající: „V mém těle není nic zdravého.“ A apoštol Pavel o tom mlu-

³ Žl 38(37),8.

ví ještě jasněji: „Pozoruji – praví – že v mých údech je jiný zákon, který je proti zákonům mé mysli, a dělá ze mě otroka zákona hříchu“⁴.

Satan dobře zná tuto křehkost lidského těla, zná neuspořádanost našich smyslů i to, jak tíhnou k tomu, co se jim líbí, aniž by braly ohled na řád pravdy a spravedlnosti. Pracuje na základě podvodů a využívá jich, vytváří nové temnoty, aby se v jeho podvodném světle jevilo našim smyslům jako skutečné dobro to, co není ničím jiným, než dobrem zdánlivým. Rozněcuje žár vášní, a tak se člověk stává obětí svých živočišných pudů.

První vnitřní příčinou tohoto všeho zla je nedostatek správného poznání. Z důvodu přirozené potřeby je první příčinou každé lásky, ať už intelektuální či smyslové, poznání, neboť není možné, aby člověk miloval to, co vůbec nezná. Pokud tato láska bude způsobena světlem pravdy a spravedlnosti, bude láskou správnou a svatou. Pokud ji však způsobí omyl či lež, bude špatná a zlá. To je důvod, proč nám apoštol připomíná pravdu jako první zbroj, kterou máme použít, abychom v sobě bránili království Boží, tj. evangelium.

Ale jaká je pravda, která má takovou moc? - ptá se apoštol. Milost Kristova, odpovídá on sám. Ježíš Vykupitel prostřednictvím své milosti, která *osvětluje a oživuje*. „Jestliže vytrváte v mém slovu – říkával Božský Vykupitel Židům – poznáte pravdu a pravda vás osvobodí. (Jan VIII, 32). Tato pravda tedy jinými slovy není ničím jiným než milostí Ducha Svatého, tedy tou milostí, kterou Kristus Pán přislíbil Samaritance předobrazem *živé vody, která tryská až do věčného života*. S přesvědčením o této pravdě nemůžeme než říci s královským prorokem „Přiblížte se Bohu, který je světlem a pravdou a vaše tváře budou osvětlené“. V záři tohoto božského světla satan, který je temnotou, nebude moci vládnout, ale dá se na útěk, a tak v nás bude uchráněno království Boží, evangelium Kristovo.

Vyučen těmito velkými pravdami, svatý František z Assisi netoužil po ničem víc, než spojit se s Tím, který dosvědčil, že je *Cestou, Pravdou a Životem*. František byl dokonale naplněn duchem Kristovým, takže se jevil lidem jako nový Ukřižovaný Člověk. Zajisté jeho synové a dcery, terciáři a terciářky, nejsou voláni k takovému hrdinství. Ale jako křesťané musíme všichni, alespoň do určité míry, následovat Krista, chceme-li dojít spásy. O to víc jako synové a dcery serafinského svatého Františka jsme povoláni k tomuto následování – milost povolání terciářů a terciářek je: vyznávat a dokonaleji praktikovat evangelní svatost, která je dokonalejším následováním Krista.

Toužíme tedy po tom, abychom se ozbrojili proti satanovi, abychom ve svém nitru bránili království Boží? Jedním slovem toužíme po tom, naplnili své poslání obránců Kristova evangelia? Pak se přimkněme k Tomu, který je *Cestou, Pravdou a Životem*, ke Kristu, našemu Bohu a Vykupiteli.

br. L. M. Or. Min. Cap.

(Bollettino del Terz'Ordine Francescano, červenec 1908, 196 - 198)

Z italštiny přeložil br. Bonaventura Jiří Štivar OFMCap.

Poslání Třetího františkánského řádu (5)

Když do základu umístil pravdu jako zbraň proti satanovi, jak jsme to viděli v předchozím článku, apoštol Pavel, aby nás ještě lépe vyzbrojil k obraně evangelia, nám přidává další zbraně: krunýř, obuv, helmu, štít a meč. A nejprve chce, abychom si ochránili hrud' drátěnou košilí či krunýřem, tedy spravedlností, jak to vysvětluje on sám.

Mezi smutné dědictví, které jsme všichni obdrželi on našich prarodičů v důsledku prvotního hříchu, je třeba zařadit i nezkrotného ducha nadutosti a pýchy. Všichni ve svém nitru cítíme silnou náklonnost touhy po cti a slávě, jako po něčem, co patří k naší výjimečnosti a k dobrým vlastnostem – nešťastný člověk, který popřeje sluchu zkažené přirozenosti. Touto náklonností hřeší proti pravdě, neboť nevidí jako dar Boží to dobro, které má, a hřeší i proti spravedlnosti, když si přisvojuje čest a slávu, která přísluší jedině Bohu, kte-

⁴ Srv. Řím 7,21-23.

rý je počátkem i posledním cílem veškerého stvoření. Satan pak, který dobře zná naši křehkost a slabost, toho umí dobře využít, neboť on je vůdcem všech nadutých a pyšných.

Z dobrého důvodu tedy svatý Pavel, poté co do základů položil pravdu, nás vybízí, abychom si oblékli spravedlnost a obrnili se jí jako krunýřem proti útokům pychy. Tato spravedlnost, která je zároveň i pravdou, nám dá poznat, že za prvé jediný Bůh je nejvyšší bytí samo o sobě, zatímco my, pokud jde o nás, nejsme nic. Za druhé nám ukáže, že toto nic má něco, co je jemu vlastní, a to vinu. Vina totiž není vinou, než když člověk sám chce zlo.

Vzhledem k tomu, že tyto pravdy jsou jasné, člověk je povinen vzdát Bohu náležitou čest, a uznat, že sám si zaslouží tak velký trest, jak velká je jeho vina. Tuto spravedlnost tedy, jinými slovy evangelní pokoru, si mají terciáři obléknout. Pokud neozbrojí svou hruď a své srdce tímto pancířem, vůbec nebudou moci bránit království Boží, evangelium, a plnit své poslání. Podlehnou útokům satanovým, neboť stojí psáno: „Bůh se staví proti pyšným a jen pokorným dává svou milost“ (1Petr V, 5).

Ale k obraně evangelia, což je věc nesnadná a obtížná, je třeba mít velkorysé srdce, které podpírá křesťanská naděje a svatá víra. Tuto velkorysost apoštol přirovnává k obuvi, která chrání nohy. Jako člověk, který má dobře chráněné nohy, kráčí rychle a hbitě, i když je obtížná cesta, kterou má projít, tak i terciář, když se bude snažit mít vůči Bohu velkorysé srdce, aby z lásky k Němu i něco vytrpěl, snadněji přijme zkoušky, které na něj budou seslány, když bude plnit svůj úkol bránit věc evangelia.

V dnešní době terciáři potřebují velkorysost srdce, když se zdá, že se vrátily doby dávného pronásledování. Ale ať se terciáři a terciářky nebojí těchto výzev. Evangelium, které nás vybízí k boji, nám dá nejsilnější motivaci k této velkodušnosti. Vykupitel před svou smrtí říká apoštolům: „Vy jste byli mými druhy v mých zkouškách, budete mými druhy i v mé věčné a nekonečné radosti⁵. Jako můj Otec mi připravuje věčnou odměnu, tak ji vám připravuji já“ (Lk XXII,28-29).

Kristus Vykupitel je nesmrtelný a sám o sobě nemůže ani trpět, ale ve své církvi, ve svém evangeliu, můžeme oprávněně říct, že ještě trpí a je smrtelný. Když se tedy terciáři budou snažit bránit věc evangelia a tato obrana je bude stát námahu a strádání, budou se namáhat a trpět pro Krista a s Kristem. On jim pak jistě řekne: „Vy, kteří jste byli mými druhy v trápení, budete i v mé věčné radosti“⁵. A vlastně už jim to řekl v osobě apoštolů, prvních hlasatelů a obránců evangelia. Sám svatý Pavel nás ujišťuje, že to, co bylo napsáno v Božských Písmech, byl napsáno pro naše poučení a povzbuzení (srv. Řím XV, 4). Z těchto neochvějných příslibů tedy máme nabrat odvalu. Tato blažená naděje, podle slov apoštola, má být naší helmou, která bude chránit naši hlavu. Tak budeme moci, jak se říká, držet hlavu vztyčenou a kráčet s jistotou.

Naděje ale nutně žije z víry. V nic nedoufá, kdo v nic nevěří. Naše víra pak má být naším štítem. Jako antický voják zručně používal tuto zbroj, kryl a chránil se celý před útoky nepřátel, tak si má počínat i terciář za více či méně bolestných životních okolností a vždy se chránit učením svaté víry. „Věřím, a proto mluvím i jedním“ říkával svatý Pavel (2 Kor IV, 13). Tak mají i terciáři a terciářky říkat: My věříme a doufáme v ráj, požehnání Boží i v požehnání svatého Františka. Proto jsme připraveni konat to, co přikazuje naše povolání v praktickém každodenním životě, ať už mezi zdmi domova, nebo ve veřejném životě na denním slunci – nebojácně vyznávat evangelium, aby vešlo ve známost, a bránit jeho věc.

Spravedlivý žije z víry, říká svatý Pavel. Terciáři a terciářky především se musejí nechat oživovat touto vírou – tehdy se spontánně bude v jejich srdcích rodit horlivost pro věc Kristovu. Tolik bude obránců evangelia, kolik bude synů a dcer Třetího františkánského řádu.

br. L. M. Or. Min. Cap.

(Bollettino del Terz'Ordine Franciscano, září 1908, 252-254)

Z italštiny přeložil br. Bonaventura Jiří Štivar OFMCap.

⁵ Srv. Lk 22,28-30.

Okénko otázek a odpovědí

Otázka:

Máme v řádu povinnost modlitby breviáře pod hříchem? Co a jak se máme modlit?

Odpověď:

Žádná povinnost konkrétní modlitby v řádu není pod hříchem. Modlitbou je v podstatě každé obrácení mysli k Bohu, ať už jako osobní modlitba samotného jedince dle jeho osobního rozpoložení a spirituality nebo jako společná modlitba jedinců svým rozhodnutím spojených v nějakém společenství, dle přijatých pravidel společenství a příslušné spirituality. Vstupem do SFŘ každý člen mimo jiné přijímá františkánskou spiritualitu za svou a profesí se zavazuje žít evangelium tak jako sv. František a to podle Řehole řádu potvrzené církví. V čl. 8. Řehole je o členech SFŘ uvedeno: „Tak jako se Ježíš vpravdě klaněl Otci, tak ať i oni učiní modlitbu a kontemplaci středem své existence i činnosti. Ať se účastní svátostného života církve, především eucharistie, a připojují se k liturgické modlitbě jednou z forem, které církve předkládá.“ V čl. 9. Řehole členy SFŘ vybízí, ať jsou podobni Panně Marii i v její modlitbě, která je skutečně plná důvěry. Čl. 24. konstatuje, že naše společenství zahrnuje i zemřelé bratry a sestry, za jejichž duše se máme modlit a obětovat mše svaté.

Základními modlitbami jsou pro nás tradiční psané modlitby katolické církve, modlitba vlastními slovy a modlitby dle našeho Rituálu, který stanoví obřady a modlitby pro slavení různých událostí v řádu a setkávání jejich členů. Z něho je třeba vycházet zejména při modlitbách na našich setkáních, která (jak uvádí) mohou být modlitební, plánovací nebo pracovní a bratrská, nebo společenská setkání při různých příležitostech. Na nich se věnuje čas vzájemnému poznávání bratří a sester, naslouchání Božímu slovu a sdílení nad ním, studiu a práci, slavení eucharistie a Denní modlitby církve. V kapitole III. Liturgická modlitba sekulárních františkánů uvádí Rituál konkrétní možné formy připojení sekulárních františkánů k liturgické modlitbě dle čl. 8. Řehole.

Na závěr připomínám, že máme v řádu bratra Jaroslava Antoše z MBS SFŘ v Krnově, který se věnuje tradiční formě modlitby sekulárních františkánů - Oficiu 12 Otčenášů, která je užitečným způsobem modlitby v různých situacích (jak uvádí Rituál). Zájemcům o tuto modlitbu rád poradí, případně zašle i text. Lze ho kontaktovat na tel. č. 732 372 259 nebo na emailové adrese: antos.jaroslav11@seznam.cz a poradit se.

Odpověď zpracoval:
Václav Němec OFS

Česlav Křížala OFM, bratr asistent té pravé radosti

Motto:

„Blahoslavený ten řeholník, který nalézá radost a potěšení jen v přesvatých slovech a dílech Božích a přivádí jimi s veselou radostí lidi k Boží lásce.“ Sv. František „Slova svatého napomenutí našeho ctihodného Otce svatého Františka všem bratřím“ /čl.20/, L.P. 1216

„Tam, kde je Duch svatý, se vždy rozsévá radost a smysl pro humor. Chceme-li pochopit, zda nějaký člověk dospěl k velké duchovní zralosti, ptejme se, zda má smysl pro humor...lidský postoj, který je nejbližší milosti“. Papež František k seminaristům, jáhnům a kněžím z římských církevních kolejí, jaro L.P.2018.

Moudrost slov dvou „Otců Františků“ zvolených jako motto ke vzpomínkám na Česlava Křížalu dělí osm století, ale jejich obsah nezestárl, a už vůbec je nedělí fakt, že tam jde o moudrost prostého jáhna a tady římského biskupa, papeže. Od smrti bratra jáhna Česlava uplynulo na jaře už 5 let a výročí jeho 90. nedožitého narozenin je důvodem k připomenutí si tohoto výjimečného františkána. Jako duchovní asistent mnoha místních společenství SFŘ byl znám po celé republice, a je až záhadou, jak mohl vést i třicet společenství najednou, a přitom plnit tuto roli tak přesvědčivě – a navíc s takovou radostí. Ještě v závěru života jich měl na starosti osm a na věčnost odešel příznačně - při cestě za svěřenými ovečkami do Ostravy. Mít duchovního asistenta, to je pro společenství první předpoklad, ale i výhra, protože jde o „vzácný statek“, nedostatkovou službu. Problém „nedostatkového zboží“ řešil Česlav neúnavně, vždy ochotný ke službě. OFM za jeho jménem bylo v jeho případě a v této službě až skoro nepatřičné: on totiž nerozlišoval společenství odkazující na jednotlivé větve 1. řádu, byl bratrem jednoty františkánské rodiny. Česlav byl pro naši generaci živoucí připomínkou raného františkánství, těch prvních bratří, které otci Františkovi Pán poslal.

Renomovaní duchovní rádci většinou varují řeholníky, ty, kdo se zasvětili Pánu, před častou změnou místa, vidí v tom neklid ducha. Z breviáře rodiny sv. Františka známe životy řady svatých či blahoslavených, jejichž svatost se projevovala tím, že pokorně a trpělivě žebrali 40 let na jednom místě – a přitom svou moudrostí, a poskytováním příležitosti k almužně sloužili bližním, někdy celému městu. Bratr Česlav měl nejprve po desetiletí, v časech státního dozoru nad církvemi, zcela znemožněnu příležitost ke klášternímu životu. A poté, kdy další dvě desetiletí svého pozehaného života v poslušnosti na klášterní život přistoupil, se díky své službě asistenta místních společenství v klauzuru nikdy a nikde dlouho nezdržel. A přitom - světe div se - žádný duchovní neklid na něm nikdo nemohl pozorovat. A pokud jde o jeho duchovnost, tu ani nepotřeboval příliš projevovat učeným kázáním, on „kázal“ už tím, že byl, jaký byl, jak jsme ho znali.

Slovem ale přitom Česlav vládl dobře, zejména byl mistrem „zkratky“, a rodný jazyk používal tak, že mu musel každý rozumět. A mohl jím být člověk zasažen na duši někdy i trefněji než sofistickou teologií, právě proto, že to byla slova jadrná. A také vtípem. Bytostná radostnost Česlavova se projevovala až v jakési hravosti se slovy, slovními hříčkami, jako například v podobě odpovědi na otázku, kdy bude k zastížení v kláštře (v Moravské Třebové): „No sem tam tam /j/sem“. Nebo v protikladu „tvor“- „potvor“ ve výkladu moudrého naučení sv. Terezičky, že nemáme posuzovat výroky lidí tak vážně. Vždyť člověk je jen tvor – „anebo taky potvor“.

Česlav se narodil v Holohlavech u Smiřic, jeho otec se jako vdovec oženil znovu a k žijícímu synovi z prvního manželství pak mu Bůh nadělil dalších šest synů - mezi nimi Česlava - a pět dcer. Dnes ještě žijí všechny sestry, ale už jen jeden bratr, Ivan. Anička Zemanová-Křížalová je vážně nemocná, a na Česlava a svou rodinu vzpomíná s dojetím. Česlav o svém dětství hovořil málo, nechtěl si stěžovat, ale životní podmínky tak početné rodiny byly víc než skromné. Chudoba cti netratí a evangelní chudoba patří k františkánství. Jinou věcí je bída a nouze, o jaké my dnes už nemáme u nás ani ponětí, sotva si umíme představit hrozby dětské úmrtnosti z podvýživy. Nebo už jen jak a kde spát a kde se popřípadě učit do školy v tak stísněném prostoru, kde k samotě sloužila jen jedna malá světnička. Tu po starších bratrech ke studiu krátce užíval i Česlav. Nakonec se vyučil řezbářem a své řemeslo se snažil uplatňovat především k restaurování interiérů kostelů. V letech útlaku církve však mohl přispívat k obnově kostelů jen příležitostně a „na černo“. Přesto prý vytvořil v Laudonu-Lanškrouně krásný vyřezávaný oltář.

Nevíme toho mnoho také o letech, kdy působil jako „františkán v civilu“, například jako poštovní doručovatel, „pošťák“, aby se uživil. Ze vzpomínek pamětníků se zachovala spíš jeho jízdní ekvilibristika, když dopisy dokázal házet do schránek, aniž by přerušil jízdu na kole, někdy i po opakovaných pokusech. To jistě vzbuzovalo zájem i širší komunity, ale nikdo přitom nemyslel na to, že se měl Česlav dát na závodní dráhu bratří Pospíšilových, na „kolovou“. Byly také zásilky doporučené a poštovní poukázky, a při takových příležitostech vstupoval tento duchovní pošťák do přímého kontaktu s adresáty. Z toho, co o něm víme z následujících let, se můžeme právem domnívat, že každé takové setkání tváří v tvář, od srdce k srdci, muselo být pro Česlavovy klienty ještě daleko působivějším zjevením než jeho kousky na kole. Tento pošťák byl sám poslaný, tedy apoštol, za jehož zjevem, slovy i jednáním mohli adresáti tušit i Odesilatele dobrých zpráv radostné zvěsti evangelia.

A pak přišlo dvacetiletí, kdy bratr Česlav mohl být „pošťákem“ dobrých zpráv, heroldem velikého Krále, již otevřeně. Při svých cestách po místních společenstvích však působil i jako skutečný doručovatel, jen místo oficiální brašny s dopisy a poukázkami, měl svůj baťůžek, a v něm knihy – jako dárek, zápůjčku či dodávku, jindy tašku s obvazy do leprosária a klubka vlny na pletení - a skoro vždy dřevěné křížky tau, jím vlastnoručně vyřezané. Ty na fyzické váze břemene neměly rozhodující podíl, jejich váha byla symbolická: Česlav chtěl znát jen Krista pronásledovaného a ukřižovaného.

Naše formační příloha má název „Laetitia vera-pravá radost“ a Česlav byl pravým bratrem pravé radosti, jak svědčí hned několik jeho výroků: „Mám se špatně, ale poměrně dobře to snáším“. „Já jsem tady vod toho, aby mně lidi nadávali“. „Je třeba nebát se udělat si třeba i vostudu. Pokorně tu vostudu snést, to je taky znak františkánství“. „A jděme vstříc dalším průšvihům!“- jako pozdrav při loučení a jako povzbuzení duchovního asistenta jeho ovečkám. Takové náročné povzbuzení si Česlav mohl dovolit, měl je podložené zažitou osobní zkušeností z dob věznění („V kriminále jsme k sobě měli jaksi lidsky blíž“).

Tato stránka Česlavovy osobnosti ukazuje, že humor neztrácel ani v těch nejvážnějších věcech. Proto také nebyl jen vtipný glosátor ani klaun, ale člověk velké duchovní zralosti, jak o tom hovoří papež František. Aby jeho smysl pro humor mohl být opravdu lidským postojem blízkým milosti, a aby si tu milost posvěcující dokázal udržet i „v tlačenici“ (P. Jan Ev. Urban), k tomu bratr Česlav potřeboval také vnitřní kázeň: o tom svědčí jeho výrok „Kdo nemá disciplínu, je chciplina“.

V pozdějším věku trpěl Česlav cukrovkou, jedl skromně, po troškách - dietu dodržoval. A pokud si na setkání bratří a sester přesto dal buchtu či malé pivo, bylo to spíš výjimkou potvrzující pravidlo, „zhřešil“ z lásky k hostitelům. Česlav rozhodně nebyl „bratr moucha“, svému a našemu Pánovi vydával svědectví věrohodně a s odvahou. Když svého času dostal pozvánku na setkání spolužáků ze školy, nešlo mu ani tolik o to výročí (“ono se to stejně každé rok mění“), ale o to svědectví. A tak se rozhodl, že za těmi, kteří ho po desetiletí třeba ani nepotkali nebo ho znali jen „v civilu“, přijede tentokrát v hábitu bratra menšího. Připraven i na tu případnou „vostudu“. Nakonec byl sám příjemně překvapen: tentokrát se mu nedostalo „pravé radosti“ odmítnutí; naopak, došlo i na otázky o věcech posledních a o naději. Řeč přišla na témata, na něž by možná bez toho hábitu ani nepřišla. I spolužáci se blížili „střední době dožití“ a s ní k sestřičce smrti.

Ti, kdo na Česlava vzpomínají, zdůrazňují nejen jeho lásku, radost a veselou mysl, to, že byl zábavný, jakoby plný šťávy. Mluví také o tom, že povzbuzoval, dával naději, vyzařoval pokoj, odvalu a sílu. Jeho rada a pro něho typická „střelná modlitba“: „Duchu svatý přijď – ale honem!“ – a on bezvýhradně věřil v její účinek- nuže v této radě je i vysvětlení pro zdroj moudrosti a pohotovosti jeho duchovních naučení. Když viděl rozdíl mezi bratry a přáteli v tom, že ty první dostáváme, a ty druhé si vybíráme, pak on sám byl pro nás darem, kterého se nám dostalo, ale všichni bychom si ho rádi vybrali i jako přítele, vědomi si toho, že pro něho jistě platilo Pánovo: „Už vás nenazývám svými učedníky, ale přáteli“. Česlav jako přítel samotného Pána? Ano, až tak mohl být vnímán jeho ovečkami. O jejich lásce k asistentovi-pastýři svědčí i ta mimořádnost, že k jeho 70. a 80. narozeninám vznikly texty písní (první na nápěv „Tisíckrát pozdravujeme tebe“, druhá na „Bože cos ráčil...“). A obě nakonec byly ještě předělány z narozeninových přání na smuteční rozloučení...

Vlitá moudrost Česlavovi dovoľovala dojít k tak hlubokým poučením jako je toto: „Bolest tě učiní moudrým, ošklivost dobrotivým, hořkost mírným, nemoc silným“. Nebo moudrost paradoxu: „Rady, jak neradit nemocným, jak mají trpět“. A také kupodivu – ani „rodičům, jak mají vychovávat své děti“- skvělá to připomínka nám, prarodičům. Král komiků Vlasta Burian rád užíval v dialogu – většinou trochu ironicky - slovní obrat – „při vašem vzdělání“. Ti, kdo se zamýšleli nad životem bratra Česlava po jeho odchodu na věčnost, většinou neopominuli připomenout, že Česlav neměl žádné vzdělání, ani maturitu. Kdo z nás, se vzděláním nabytým v době ateismu, však ovládá modlitbu Otčenáš v klasické řečtině (?)...a kdo je přitom ještě schopen žertovat, že „mluví jazyky“? Když se po čtyřiceti letech Česlav setkal s P. Janem Evangelistou Urbanem, doktorem filozofie a někdejší ředitelem Třetího řádu, mohlo to vypadat, že šlo o setkání slovního teologa a šikovného řezbáře křížků. Ale bratři františkáni, dvě osobnosti, se po těch letech objali... A vnímavý čtenář by si mohl povšimnout, že moudrost těch dvou se liší spíš jen formou, ne obsahem. Otec Urban v krátkém uvolnění Pražského jara proslovil přednášku „Křesťan v současném světě“, a v ní, on nevinně vězněný, s hlubokou pokorou – za celou církev - připouští, že „mnohé lidí, které má Bůh, nemá církev, a mnohé, které má církev, nemá Bůh“. Tomu odpovídá Česlavova myšlenka o „třech podiveních v nebi“:

- Jak to, že tam vidím toho člověka, co jsem ho v kostele v životě neviděl?
- Jak to, že tam nevidím toho, co jsem ho v kostele vídal skoro denně?
- A konečně: Co tady vlastně dělám já?

To třetí podivení v nebi je výrazem osobní pokory bratr Česlava. Ale jak jsme Česlava znali, můžeme si i představit, co on tam asi dělá: působí v nebeské poště, přebírá a třídí naše prosby, přímlyvy a modlitby, a „expres rekomando“ je předává příslušným svatým, popřípadě až Nejvyšší instanci, Duchu svatému, v jehož ochotu a připravenost nám poradit „honem“, on sám tak pevně věřil.

Post scriptum poněkud osobní, ale ne jenom

Naposled jsem se s Česlavem setkal v Petrinu, na formačním semináři. Krátce předtím se mi dostalo překvapivého postřehu pro dobu první republiky a veřejného působení Dr. Františka Noska: k notoricky známému faktu, že matrikově byla česká společnost tehdy ještě převážně katolická, přibýlo tvrzení, že v první generaci komunistů byli - prý - mnozí „vzbouření ministranti“- někteří pocházeli z podobně nuzných poměrů jako Česlav. Bylo po návštěvě Kláry Lubichové v Praze, a ta i úzkému okruhu křesťanských politiků přítomných na Arcibiskupství kladla na srdce, aby přijímali jako bratry i ty politiky jiné, druhé, protivné. Zakladatelka hnutí Fokolare byla v raném mládí františkánkou, a tak v mé mysli došlo ke spojení několika klíčových slov: od „bratří loupežníků“ sv. Františka a „vzbouřených ministrantů“ už nebylo daleko ke slovnímu spojení „bratři komunisté“ i k nároku, že bychom se měli pokusit přijímat je jako naše „odloučené bratry“. Přednášející si zpravidla v auditoriu volí někoho, ke komu mluví jakoby osobně, aby to nebylo tak anonymní. A má také možnost vnímat odezvu svých slov. Já si tehdy zvolil bratra Česlava. V jeho tváři se - po mém vydání se na poněkud tenký led - objevily tři úkazy: údiv, úlek – a úsměšek. Nevím, co to do mne vjelo, ale najednou jsem vybafnul: „A pro Tebe, Česlave, to platí taky“. Česlavova tvář se jako bleskem proměnila, a místo těch dříve popsaných rysů „tři ú-“, najednou zračila spíše poznání, přijetí a pokoj (“tři p“).

Tentokrát jsem na sraz spolužáků odjížděl já, a tak jsem se hned po přednášce omlouval a loučil. Bratr Česlav se se mnou loučil zvláště srdečně a dával mi své jáhenské požehnání. Z jeho slov si dělám naději, že mi tehdy žehnal nejen na tu cestu do rodných Troubek. A tak v síle tohoto Česlavova požehnání si dovoluji zmínit i tuto epizodu. Opřen ovšem i o tu jeho radu, že i tu případnou „vostudu“ je třeba se nebát udělat. A snést ji. Staň se.

Bratr Irenej,

s díky Aleši Ondruškovi a Ivance Maderové, autorům a redaktorům sborníčku „Kvítky z kytice bratra Česlava OFM“ /Sekulární františkánský řád, Národní rada, 2013/, z něhož jsem mohl čerpat. A se zvláštním poděkováním Česlavově rodné sestře Aniče.

Vážení a milí bratři sestry,

neostýchejte se podělit s ostatními čtenáři o vaše vzpomínky na bratra Česlava a na další výrazné postavy naší spirituality!

Těší se na ně vaše redakce.